

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **G.**, zastúpenej JUDr. F. N., advokátom Advokátskej kancelárie F. N. & PARTNERS so sídlom v Bratislave, K., proti žalovanej **Š.**, zastúpenej JUDr. **Š. Š.**, advokátom so sídlom v Nitre, Párovská ul. č. 42, o **zaplatenie 6 227,05 €**, na dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 25. novembra 2010, sp.zn. 9 Co 117/2010 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 25. novembra 2010, sp.zn. 9 Co 117/2010 vo výroku, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu zamietol a vo výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nitra rozsudkom z 10. marca 2010, č.k. 12 C 130/2009-235 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 897,59 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku (v časti o zaplatenie sumy 4 329,45 €) žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 524 ods. 1, 2; § 517 ods. 1, 2; § 526 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a § 23 ods. 1, 2 zákona č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení a zdravotných poisťovniach. Vykonaným dokazovaním zistil, že správca konkurznej podstaty P., JUDr. T. K. vydal 25. marca 2003 platobný výmer č. 97/2003, ktorým V. A. ako platiteľovi poisťného (právnemu predchodcovi žalovanej) uložil povinnosť zaplatiť dlžné poisťné vo výške 47 639 Sk a 24. mája 2003 vydal ďalší platobný výmer č.98/2003, ktorým tomu istému platiteľovi poisťného uložil povinnosť zaplatiť poplatok z omeškania vo výške 133 568 Sk. Ďalej zistil,

že Zmluvou o postúpení pohľadávok zo 7. júla 2005 došlo k postúpeniu predmetných pohľadávok na Z., ktorá spoločnosť následne potom tiež predmetnú pohľadávku Zmluvou o postúpení pohľadávok z 29. septembra 2006 postúpila na žalobcu. Na základe týchto zistení, ako aj zistenia, že právny predchodca žalovanej dlžné poistné vo výške 47 639 Sk (Platobný výmer č. 97/2003 z 25. marca 2003) zaplatil až 16. novembra 2004, t.j. 600 dní po splatnosti, dospel k záveru, že návrh v časti o zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 0,2% denne zo sumy 47 639 Sk, čo predstavuje sumu 57 166,80 Sk (1 897,59 €) je dôvodný, keď žalobca má na jeho zaplatenie nárok v zmysle špeciálneho právneho predpisu, a to § 23 ods.2 zákona č. 273/1994 Z.z. Za nedôvodný považoval návrh žalobcu o zaplatenie poplatku z omeškania 0,5% denne zo sumy 133 568 Sk za 1953 dní omeškania vo výške 130 429,15 Sk (4 329,45 € - Platobný výmer č. 98/2003 z 24. mája 2003). Mal za to, že žalobca nemá nárok na úrok z omeškania ako príslušenstvo z príslušenstva pohľadávky, pretože nie je možné priznať úrok z omeškania z poplatku z omeškania podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a navyše, priznanie úroku z omeškania z poplatku z omeškania by bolo v rozpore aj s dobrými mravmi. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Nitre na odvolanie oboch účastníkov konania rozsudkom z 25. novembra 2010, sp.zn. 9 Co 117/2010 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu zamietol, v napadnutej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania vo výške 436,04 € jej právnomu zástupcovi JUDr. Š. Š.. Dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa v žalovanou napadnutej vyhovujúcej časti v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci bolo potrebné podľa § 220 O.s.p. zmeniť a návrh zamietnuť a v žalobcom napadnutej zamietajúcej časti bolo potrebné napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdiť. V prejednávanej veci považoval za rozhodujúce posúdiť, či predmetné platobné výmery, vydané správcom konkurznej podstaty 25. marca 2003 a 14. mája 2003, sú rozhodnutiami, na základe ktorých možno nimi deklarovaný nárok vymáhať. Konštatoval, že problematiku postavenia správcu konkurznej podstaty - jeho oprávnenia a povinnosti boli už riešené judikatúrou, napr. aj rozhodnutím Najvyššieho súdu SR z 22. apríla 2009, sp.zn. 3 M Cdo 20/2008, ku ktorému sa priklonil. Poukázal na odôvodnenie tohto rozhodnutia, z ktorého vyplýva, že správca konkurznej podstaty má pri správe majetku úpadcu oprávnenie nakladať s majetkom podstaty

a prechádza na neho aj výkon práv a povinností, ktoré súvisia s nakladaním s majetkom podstaty (§ 14 ods. 1 písm. a/ zák. č. 328/91 Zb. o konkurze a vyrovnaní účinný v čase vydania platobných výmerov, t.j. v roku 2003). Uviedol, že ak má úpadca pohľadávky, správca konkurznej podstaty má právo (a povinnosť) vykonať všetky procesné úkony (podať žalobu, podnet orgánu, ktorý je oprávnený vo veci rozhodnúť), nemá však oprávnenie vydávať individuálne právne akty, pretože takúto právnu úpravu právny poriadok neobsahuje. Postavenie orgánu verejnej správy by mohlo byť správcovi konkurznej podstaty dané len právnou úpravou, ktorá by *expressis verbis* takéto oprávnenie správcovi konkurznej podstaty priznávala. Dospel preto k právnemu záveru, že platobné výmery, vydané správcom konkurznej podstaty úpadcu P., JUDr. T. K., z ktorých si žalobca uplatňoval svoje nároky, boli vydané nepríslušným orgánom, ide teda o právne akty nulitné, ktoré nikoho nezaväzujú a hľadí sa na ne akoby neexistovali. Z nulitného aktu potom nemožno odvíjať ani žiadne ďalšie nároky - poplatok z omeškania a úrok z omeškania, ktorých sa žalobca predmetným návrhom domáhal. Ak súd prvého stupňa návrhu žalobcu v časti o zaplatenie sumy 1 897, 59 € - poplatok z omeškania vo výške 0,2% denne zo sumy 47 639 Sk za 600 dní omeškania z dôvodov v napadnutom rozhodnutí vyhovel, odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa v tejto žalovanej napadnutej časti podľa § 220 O.s.p. pre nesprávne právne posúdenie zmenil a žalobu ako nedôvodnú zamietol. Mal za to, že z nulitného aktu, ktorým je Platobný výmer č. 97/2003 vydaný 25. marca 2003 správcom konkurznej podstaty JUDr. T. K.) nevyplývala platiteľovi poisťovní - V.A. (právnemu predchodcovi žalovanej) žiadna povinnosť zaplatiť dlžné poisťné vo výške 47 639 Sk, a preto sa ani nemohol dostať do žiadneho omeškania s jeho platením. V žalobcom napadnutej zamietajúcej časti rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p., aj keď z čiastočne iných právnych (vyššie uvedených) dôvodov, potvrdil. S právnym názorom súdu prvého stupňa, že nie je možné priznať úrok z omeškania z poplatku z omeškania súhlasil, avšak v prejednávanej veci právnym dôvodom zamietnutia žaloby bola skutočnosť, že svoj nárok žalobca odvíjal od nulitného právneho aktu. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti prvému výroku (zmeňujúcemu) a tretiemu výroku (náhrade trov konania) rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 237 písm. f/ O.s.p. tvrdiac, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Namietal, že odvolací súd svoje rozhodnutie nečakane založil

na iných právnych záveroch ako súd prvého stupňa, čím mu odňal možnosť namietat správnosť právneho názoru zaujatého v tomto rozhodnutí na inštančne vyššom súde. Uviedol, že odvolací súd k odlišnému právnemu záveru dospel bez toho, aby účastníkov konania vyzval k použitiu iných právnych ustanovení ako použil súd prvého stupňa. Taktiež mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 241 ods. 2 písm. c) O.s.p. Namietal, že svoj nárok si uplatňoval výlučne na základe ustanovení zákona o zdravotnej poisťovni a nie na základe predmetných platobných výmerov. Zároveň poukázal na dôvody, prečo platobné výmery nepovažoval za nulitné. Navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu vo výroku, ktorým bola žalovaná zaviazaná zaplatiť žalobcovi 1897,59 € potvrdil a žalobcovi priznal trovy právneho zastúpenia, alebo rozsudok odvolacieho súdu zruší a vec vráti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaná sa stotožnila s právnym posúdením rozsudku odvolacieho súdu, navrhla rozsudok odvolacieho súdu potvrdiť a uplatnila si aj náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 236 a nasl. O.s.p.).

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné, ak smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého

stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

So zreteľom na žalobcom tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že mu v prejednávanej veci bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Predmetnému dôvodu dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.; podľa dovolacieho súdu totiž postupom odvolacieho súdu bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Občiansky súdny poriadok stojí na zásade predvídateľnosti rozhodnutí súdu. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že účastníci by nemali byť zaskočení možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru a navrhnúť k ich preukázaniu dôkazy. Sudcov iný právny názor, než je názor účastníkov konania, môže súd účastníkom v priebehu konania oznámiť. Účelom oboznámenia účastníkov konania s tzv. predbežným právnym posúdením veci je zameranie dokazovania na sporné skutočnosti tak, aby sa vyslovený predbežný názor sudcu potvrdil alebo vyvrátil.

S účinnosťou od 15. októbra 2008 Občiansky súdny poriadok (zákon č. 384/2008 Z.z.) v ustanovení § 213 ods. 2 O.s.p. ustanovuje, že ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Úmyslom zákonodarcu, ako to vyplýva z dôvodovej správy k zákonu č. 384/2008 Z.z., bolo týmto ustanovením v praxi zabrániť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí. Uvádza sa v nej, že účastník tak bude mať možnosť vyjadriť sa k niektorej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia, resp. inštitútu na zistený skutkový stav. Ustanovenie posilňuje právo na spravodlivý proces tým, že účastník bude môcť až po samotné rozhodnutie argumentovať a predvídať možné rozhodnutie súdu.

Princíp tzv. „predbežného právneho posúdenia vecí“ vychádzajúci aj z § 213 ods. 2 O.s.p. súvisí so zameraním sa na dokazovanie sporných skutočností, a to tým spôsobom, aby účastníci konania dostali príležitosť predstaviť vlastné argumenty týkajúce sa právneho posúdenia veci. Tým by sa mohol predbežný právny názor všeobecného súdu potvrdiť alebo vyvrátiť (III. ÚS 446/2010).

Výzva odvolacieho súdu je plnením osobitného druhu tzv. manudukčnej (poučovacej) povinnosti opravného súdu. Podstatou tejto povinnosti je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Ustanovenie právneho predpisu je pre vec rozhodujúce vtedy, keď odvolací súd mieni toto ustanovenie urobiť právnym základom pre rozhodnutie vo veci samej.

Z obsahu spisu vyplýva, že v prejednávanej veci súd prvého stupňa odôvodnil svoje rozhodnutie s poukazom na ustanovenia § 524 ods. 1, 2, § 526 ods. 1, 2 a § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a § 23 ods. 1, 2 zák. č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení a zdravotných poisťovniach. Dospel k záveru, že právny predchodca žalovanej dlžné poistné vo výške 47 639 Sk, s poukazom na platobný výmer č. 97/2003 z 25.marca 2003, zaplatil až 16. novembra 2004, t.j. 600 dní po splatnosti, a preto žaloba v časti o zaplatenie poplatku z omeškania vo výške 0,2 % denne zo sumy 47 639 Sk, čo je suma 57 166, 80 Sk (1 897,59 €) je dôvodná, keď žalobca má na jeho zaplatenie nárok v zmysle špeciálneho právneho predpisu, a to § 23 ods.2 zák. č. 273/1994 Z.z.

Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa s odvolaním sa na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. apríla 2009, sp.zn. 3 M Cdo 20/2008 konštatoval, že platobné výmery vydané správcom konkurznej podstaty úpadcu JUDr. T. K., z ktorých si žalobca uplatňoval svoje nároky, boli vydané nepríslušným orgánom, ide teda o právne akty nulitné, ktoré nikoho nezaväzujú a hľadí sa na ne akoby neexistovali. Z nulitného aktu potom nemožno odvíjať ani žiadne ďalšie nároky - poplatok z omeškania a úrok z omeškania, ktorých sa žalobca predmetnou žalobou domáhal.

Z pohľadu výsledkov konania na súde prvého stupňa odvolací súd založil svoje rozhodnutie „nečakane“ a nepredvídateľne na iných („nových“) dôvodoch než súd prvého stupňa; pričom žalobca v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat' správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní. Zo spisu vyplýva, že odvolací

súd nepostupoval podľa § 213 ods. 2 O.s.p. a svoju povinnosť vyplývajúcu z tohto ustanovenia nesplnil. Tým žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Pokiaľ odvolací súd nevyzval účastníkov konania v zmysle § 213 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (v znení účinnom od 15. októbra 2008), aby sa vyjadrili k možnému použitiu toho ustanovenia právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité, a je podľa názoru odvolacieho súdu pre rozhodnutie vo veci rozhodujúce, odňal účastníkovi konania možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (pozn. tento záver bol prijatý občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 16. mája 2011, pozri uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2010 sp.zn. 5 Cdo 322/2009).

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobcu uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutých výrokoch podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dovolací súd záverom poznamenáva, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 20. januára 2011 bola pohľadávka, ktorá je predmetom tohto konania, postúpená žalobcom G. (postupca) na N. (postupník), o ktorom návrhu bude potrebné rozhodnúť (č.l. 275 spisu).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. mája 2012

JUDr. Vladimír Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová